

forskjellige Regler i de forskjellige Lande. Det er altsammen overmaade godt, og jeg kan ikke sige Andet derom, end at det er Noget, der vel sagtens ikke har været overraskende for Nogen her i Salen. Naar man har ment, at det var stemmende med Sagens Natur, med Willighed og Retferdighed, at disse Udgifter hos os overførtes paa Statskassen, er det naturligvis, fordi man ved dette Udtryk har tænkt paa, hvilken Ordning der var i Konsekvens med Tingenes Tilstand her og med Maaden, hvorpaa Forholdet mellem Stat og Kommune har udviklet sig her, og det forekommer mig da, at de Grunde, der kunde anføres for, at Staten bør overtage disse Udgifter, ligge meget nær. Jeg skal ikke dvæle længe der ved det, da allerede flere Talere, navnlig ogsaa den sidste, have fremhævet det. Der er imidlertid to Betragtninger, der ligge overmaade nær, og som i den Henseende afgive et meget godt Bevis. Den første er den, at Kommunerne jo slet ikke have havt Bestyrelsen af Sindsfygevesenet; Staten har bestyret det. Deraf synes virkelig ogsaa at følge, at det maa siges i og for sig at være ganske naturligt, at Staten bærer Udgifterne. Kommunerne have jo ikke nogen Indflydelse i saa Henseende, ikke den allerringeste. Ved Finantsloven ere Udgifterne blevne bevilgede, og Kommunerne have ikke havt andet at bestille end at betale. Den anden Omstændighed, der ligger meget nær, er den, at, naar virkelig Forholdene udvikle sig saaledes, at man kommer til, at der til et vist Formaalet Fremme maa foretages en Gigning paa det hele Land minus Kjøbenhavn, saa synes dette dog virkelig at være et temmelig stærkt Fingerveg i Retning af, at der foreligger en Opgave, som efter vore Forhold naturlig maa være Statens. Det at underholde saadanne store Etablissementer som Sindsfygeanstalter, er efter vore Forhold Noget, som overstiger de kommunale Kredses Kræfter. De kommunale Enheder, som vi hertilands kjende, saavel By- og Landkommuner som Amtskommuner, ere allesammen meget for smaa til, at saadanne Formaal kunne gives dem. Det kan godt være muligt, at det i store og velhavende Lande, hvor man har kommunale Inddelinger af meget større Omfang end hos os, kunde være rimeligt at overlade det til Kommunerne, altsaa lade

hver enkelt af disse større Kredse sørge for sig paa den Maade, de kunde bedst; men det har man jo ikke kunnet hos os. Man har maattet begynde med at tage saa store Kredse som hele Nørrejylland og i Modsetning hertil Østifterne, og man er dernæst kommet saa vidt, at man ved den sidste Anstalt, Viborganstalten, har maattet ligne paa det hele Land med Undtagelse af Kjøbenhavn. Derfor synes jeg, at man ikke paa nogen Maade kan bestride, at man har Ret til at sige, at det er det Naturlige, at disse Udgifter overtages af Statskassen. Jeg kan heller ikke skjønne, at man med nogen Ret kan paastaa, at det vil være en ubillig Veltelse for Nogle, og til Skade for Andre; thi denne Udgift har jo kun hvilet paa Hartkornet en meget kort Tid og under stadig Erkjendelse af, at det var et Forhold, som man maatte komme tilbage til at omordne. At man ved en enkelt Veilighed er blevet i det gamle Spor, nemlig den Gang da Anstalten ved Dringe skulde oprettes, er virkelig ikke noget Bevis for, at man er kommet tilbage til Anstuelser i modsat Retning, eller at man overhovedet skulde have bedskjendt sig, at det var det Naturlige, at disse Udgifter fordeltes paa Kommunerne. Det har simpelthen været begrundet i, at man ikke har ment, at man skulde gjenoptage hele dette Spørgsmaal til Drøftelse; den Gang mente man, at man kom til at forholde sig med Hensyn til Dringeanstalten som med Hensyn til den nørrejydske Anstalt. Men det Hele er jo altsaa en saa ny Tingenes Tilstand, at man jo umulig kan sammenligne det med en Hartkornsskat som f. Ex. Sammelkatten, der engang var noget sammen med Eiendommens Værdi og havde udjævnet sig gennem Handel og Omsetning i Maringer, saa at det vilde være en Præsent til Eiendomsbesidderne, dersom man befriede dem for denne Afgift. Det forekommer mig, at denne Sammenligning slet ikke passer her, og at man i dette Tilfælde slet ikke kan anvende den saa ofte gjentagne velbesjendte Betragtning om, at det vilde være en Gave til nogle Enkelte til Skade for det Almene. — Jeg vil endnu kun tilføie, at det erede Medlem, som havde Ordet først i Dag, brugte et Udtryk, som jeg virkelig finder er meget lidt paa sin Plads ved denne Veilighed. Han brugte nemlig det Udtryk, at man havde „sammen-